

Programma Infrastructuur Duurzame Industrie

Plan van Aanpak

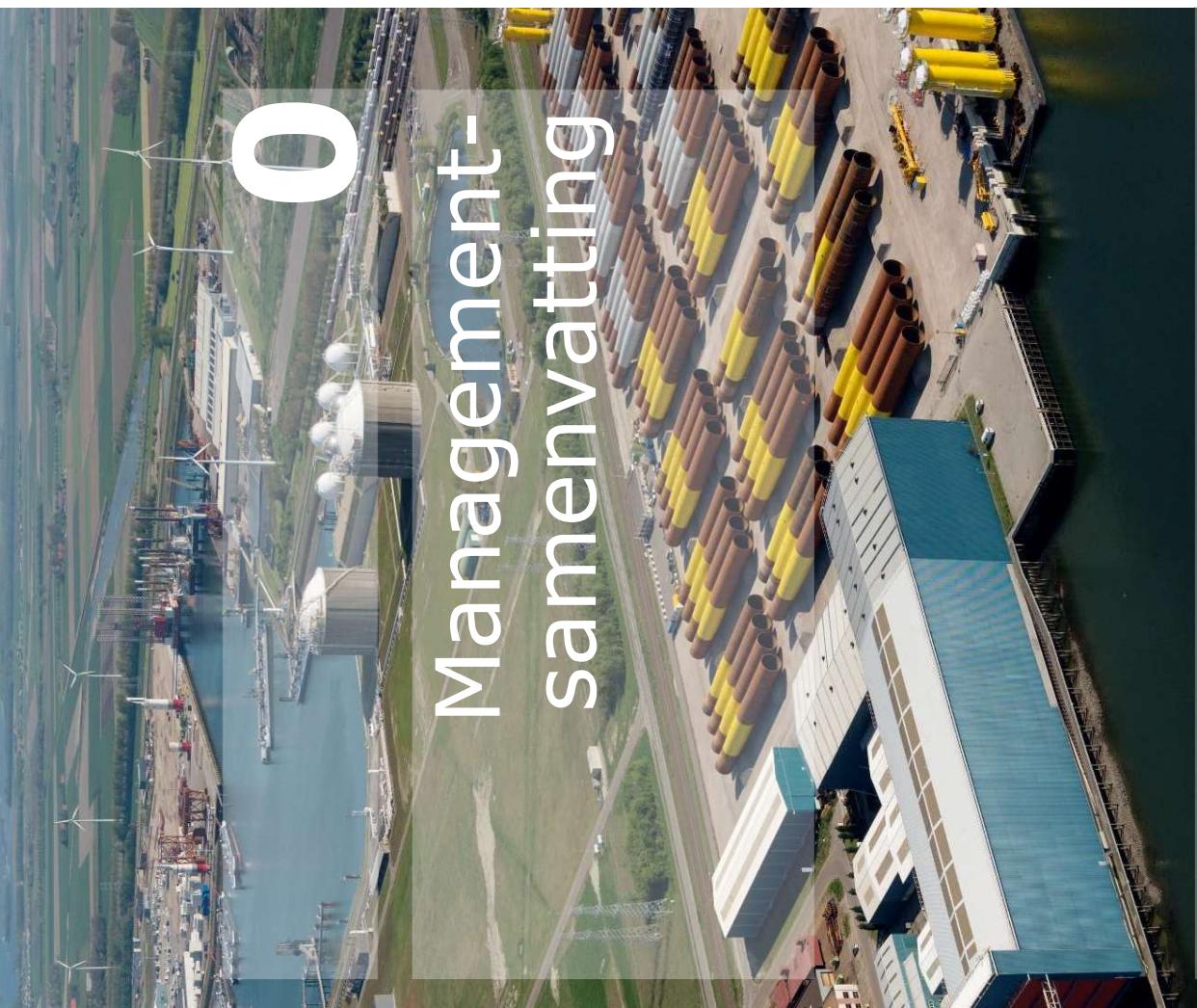

Inhoudsopgave

0. Managementsamenvatting	3
1. Programma PIDI	13
2. Werkwijze en producten	20
3. Organisatie en besluitvorming	40
4. Planning	48
5. Samenhangende trajecten en stakeholdermanagement	51
6. Programmabheersing	63
7. Bijlagen	68

0

Management- Samenvatting

Inhoud

Introductie Nationaal Programma PIDI – waar komt PIDI vandaan en waar wil PIDI naartoe?	4
Wat gaat PIDI opleveren en hoe zorgt dit voor versnelling?	5
Organisatie NP PIDI en haar producten – Hoe ziet de organisatie eruit?	6
Inrichting CES, MIEK, verkenningen en FEED-studies – Hoe faciliteert PIDI het proces van CES tot MIEK?	8
Hoe ziet de beoogde planning van NP PIDI (2021-2025) eruit?	10
Hoe werkt PIDI samen met andere programma's en stakeholders?	11
Hoe gaat PIDI om met financiën en mogelijke risico's?	12

Introductie Nationaal Programma PIDI – waar komt PIDI vandaan en waar wil PIDI naartoe?

Een goede energie infrastructuur geeft Nederland unieke kansen en mogelijkheden om voorop te lopen in de noodzakelijke verduurzaming van bestaande energie-intensieve industrie. Een gunstige vestigingsplaats voor nieuwe industrie en extra en nieuwe (groene) werkgelegenheid in de ketens, geeft een goede basis voor ons toekomstig verdienvermogen. Tegelijkertijd kan de transitie bij de industrie de transitie van andere sectoren, als gebouwde omgeving, landbouw en transport, versnellen.

Ons land kent vijf industriële regio's waar de energie-intensieve bedrijvigheid is geclusterd: Rotterdam/Moerdijk, Zeeland (Terneuzen en omstreken), Noordzeekanaalgebied, Noord-Nederland (Eemshaven-Delfzijl en Emmen) en Chemelot (regio Geleen). De twaalf grote energie-intensieve bedrijven, samen verantwoordelijk voor ruim 60% van de industriële CO₂-uitstoot in Nederland, hebben sleutelposten in deze industriële clusters. Veel bedrijven in deze vijf regionale clusters zijn voor hun bedrijfsactiviteiten afhankelijk van deze twaalf grootste industriële bedrijven ('grote twaalf') die in Nederland actief zijn, vanwege de bestaande ketenrelaties. Buiten deze vijf regionale clusters hebben de overige industriële bedrijven met hoog energieverbruik zich verenigd in een cluster 6, waarin zij kijken naar hun behoeften en mogelijkheden voor een succesvolle transitie. Er zijn veel kansen, zowel wat betreft CO₂-reductie als economische ontwikkeling, als deze clusters versneld verduurzamen. Nederland zal haar infrastructuur op onderdelen aanzienlijk moeten uitbreiden (elektriciteit) en voor andere dragers van de verduurzaming (H₂, CCS/CO₂ en circulaire grondstoffen) nieuwe infrastructuur moeten realiseren.

In het aanleggen en beheren van energie infrastructuur is Nederland bijzonder goed, van de slagaders tot de haarraten. Besluitvorming duurt echter lang – voor de benodigde versnelling te lang. TIKI heeft dit overduidelijk aangevoeld en opgeroepen tot actie; het kabinet heeft de handschoen opgepakt. Deze besluitvorming gaat PIDI versnellen: er komt een Nationaal Programma PIDI onder aansturing van een Stuurgroep met alle belangrijke spelers daarin vertegenwoordigd. Bij de besluitvorming over infrastructuur zijn veel spelers in de keten betrokken. Een belangrijk knelpunt is dat vraag en aanbod moeilijk tot elkaar komen en dat partijen vergaand commitment vragen van anderen in de keten voordat men zelf in actie komt of kan komen. PIDI stelt zich tot doel dit te doorbreken. Belangrijk is om te beseffen dat zowel de aanbieders van (duurzame) energie en energiedragers, als de

bedrijven die duurzame energie(dragers) willen gaan gebruiken, voor grote investeringen staan. Als er niet tijdig zekerheid kan worden geboden over de infrastructuur voor het vervoer van deze energie(dragers), zullen de echte investeringen die nodig zijn voor de verduurzaming achterwege blijven. Omgekeerd zal tijdlige beschikbaarheid van infrastructuur nieuwe investeringen uitlokken en nieuwe bedrijven aantrekken.

Infrastructuur wordt veelal niet aangelegd voor de vraag van één sector. Wel zal de industrie door de omvang van de vraag vaak de aanjagende sector zijn. Maar besluitvorming over het energiesysteem en over de daarmee verbonden ruimtelijke inpassing vraagt besluitvorming over de sectoren heen, waarbij de belangen van die sectoren moeten worden meegenomen. Evenzo vraagt besluitvorming over infrastructuur naast een afweging over klimaat, ook bijvoorbeeld een afweging van economische en financiële belangen. Deze aspecten moeten alle worden meegenomen in de integrale afweging.

PIDI gaat werken aan een Nederland waarbij de infrastructuur een motor is voor de transitie bij klimaat en industrie. Waar een systeem-aanpak versnelling gaat geven aan de besluitvorming over infrastructuur, maar het betere geen vijand van het goede wordt. Door gezamenlijk zekerheden eerder te formuleren en gelijktijdig met onzekerheden te mogen, kunnen, willen en bovenal durven omcgaan, wordt besluitvorming versneld. De te maken beleidsregels van het integrale afwegingskader gaan daarbij helpen. Dat kader benadrukt de versterkte regie van het Rijk. Industrie, infrabedrijvers, energieproducenten, decentrale overheden en het Rijk gaan daardoor meer anticiperend investeren en handelen. Naast juridische zekerheden is commitment van alle spelers in de keten essentieel: de zwakste schakel bepaalt het succes van de versnelling. Dit Plan van Aanpak gaat in op doelstellingen, randvoorwaarden, werkwijzen en verantwoordelijkheden.

De resultaten worden zichtbaar in: (i) een infrastructuur die versneld wordt gerealiseerd, (ii) een industrie die haar productieprocessen op korte termijn inricht op de gewenste duurzaamheid, en (iii) sectoren als landbouw, transport en gebouwde omgeving die dankzij de infrastructuur voor de industrie een boost krijgen om de transitie versneld in te vullen. De uitkomst is een verminderde CO₂ uitstoot conform het Klimaatakkoord en een duurzame industrie met structureel een goed verdiennemodel.

Wat gaat PIDI opleveren en hoe zorgt dit voor versnelling?

De **basis** voor PIDI zijn Cluster Energie Strategieën (CES-en). Nederland kent een aantal sterke en grote industriedusters, die moeten opereren in een mondial sterk concurrerende wereld. Beschikbaarheid van infrastructuur is voor de bedrijven in deze clusters noodzakelijk om tijdig te kunnen investeren in verduurzaming. Een heldere vraag is essentieel voor beslissingen over infrastructuur. Het is goed dat de industrieclusters en de netwerkbedrijven met hun regionale stakeholders (overheden en energieproducenten) momenteel hun energiestrategieën (de zogenaamde CES-en) opstellen, verdiepen en afstemmen met de regionale plannen en Regionale Energie Strategieën (RES-en). Een gedragen CES geeft zekerheden voor de versnelde uitvoering. De besluitvorming versnelt door deze aanpak en geeft de uitvoering een boost.

Centraal in de aanpak staat het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat, het MIEK. Hierin komen de projectvoorstellen uit de CES-en die van nationale betekenis zijn. Om toegang te krijgen tot het MIEK zijn er heldere criteria en beleidsregels in de maak. Opname in het MIEK betekent dat nut en noodzaak van het project niet meer ter discussie staat. Met verkenningen, FEED-studies, knelpuntanalyses en het aanreiken van oplossingen versnelt PIDI de MIEK-projecten, van tafel tot uitvoering. Hoe krachtiger de onderbouwing in de CES-en en hoe beter de ketenpartijen vooraf hun inbreng leveren, hoe sneller dit traject kan gaan. Door dit gezamenlijk te doen, zal sprake zijn van groeiend onderling vertrouwen, waardoor beter kan worden omgegaan met onzekerheden. Per project stelt PIDI een startnotitie op met een aanpak die aansluit bij de aard en ontvang van het vraagstuk, de op te lossen knelpunten en de verwachtingen daarbij van iedere stakeholder. Stapsgewijs leidt dit tot helderheid en besluitvorming over nut en noodzaak, eigenaarschap, juridische vastlegging, financiering en de ruimtelijke inpassing. Vernieuwing en uitbreiding van infrastructuur is voor de verduurzaming van alle sectoren van belang. De nieuwe infra-backbones voor de industrie geven **kansen op versnelling** bij gebouwde omgeving, transport, landbouw en elektriciteitsproductie. Zo zal de industrie de katalysator zijn van het MIEK, dat in eerste instantie gevuld wordt met projectvoorstellen uit de CES-en, waarbij ook cluster-overstijgende en internationale aspecten worden betrokken.

Voorwaarde voor versnellingssucces is dat er helderheid is over de **beleidsregels**. Soms zullen die nationaal over de sectoren gelden, soms per sector, soms per gebied/cluster. Helderheid en voorspelbaarheid, consistentie en transparantie vooraf zorgen op zichzelf al voor snelheid. Een gewenste sterker regelrol van het Rijk stelt hieraan extra eisen. De kabinet/reactie op het TIKI-advies benoemt daarom de noodzaak van een afwegingskader en een aantal vraagstukken die relevant zijn bij besluitvorming over infrastructuur.

Beleidsvragen die tijdens het formuleren van de CES-en (en RES-en) en tijdens het MIEK-proces opkomen, pakt PIDI op en agendeert deze, zodat het proces van versnelling kan doorgaan. Hiermee bouwt het Rijk de komende jaren aan een **afwegingskader** dat voor alle infrastructuurbesluiten versnelling kan geven.

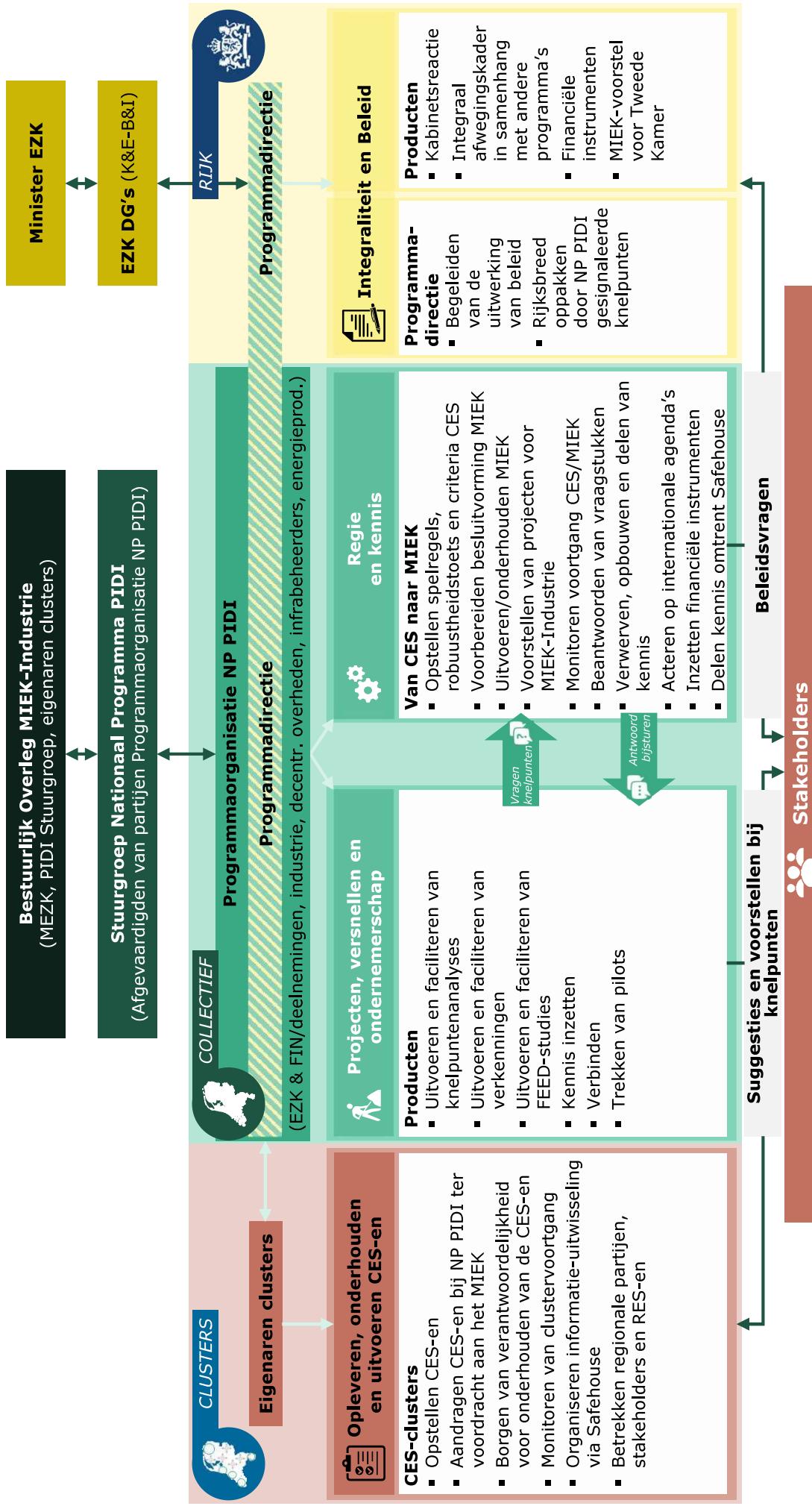
Vraagstukken die uit bovenstaand proces voortkomen, kunnen ook **andere stakeholders** dan het Rijk betreffen. De kracht van PIDI is dat alle stakeholders, zowel in de Stuurgroep als in het uitvoerende programma, zijn vertegenwoordigd. Alle stakeholders zetten zich in om deze vragen met urgente op te pakken en te zoeken naar een oplossing.

Versnelling en schaalsprongen stellen eisen aan de **financiering**. Anticiperend investeren kan leiden tot (tijdelijke) overdimensionering en volloopriskico's, die om een financieel antwoord vragen. Het koppelen van substantiële **financieringsmogelijkheden** aan het MIEK versterkt de slagkracht nadrukkelijk. De oplossing kan verschillen per modaliteit en vraagt maatwerk.

TIKI constateert dat het vertrouwelijk beschikbaar komen van investeringsbeslissingen via bijvoorbeeld een **Safehouse** behulpzaam zal zijn om tot anticiperend investeringsbeleid te komen. Op basis van de pilot van het Rotterdamse cluster bekijkt PIDI of en hoe een landelijke uitrol mogelijk en wenselijk is.

Er is veel **kennis** rond besluitvorming voor infrastructuur (bijvoorbeeld vanuit RES), maar de PIDI-aanpak vraagt ook nieuwe kennis, die PIDI samen met stakeholders zal opbouwen en beschikbaar stellen. Onderdeel daarvan is dat RVO werkt aan een model waarbij men potentiële investeringen en keuzes kan simuleren.

Organisatie NP PIDI en haar producten – Hoe ziet de organisatie eruit? (1/2)

Organisatie NP PIDI en haar producten – Hoe ziet de organisatie eruit? (2/2)

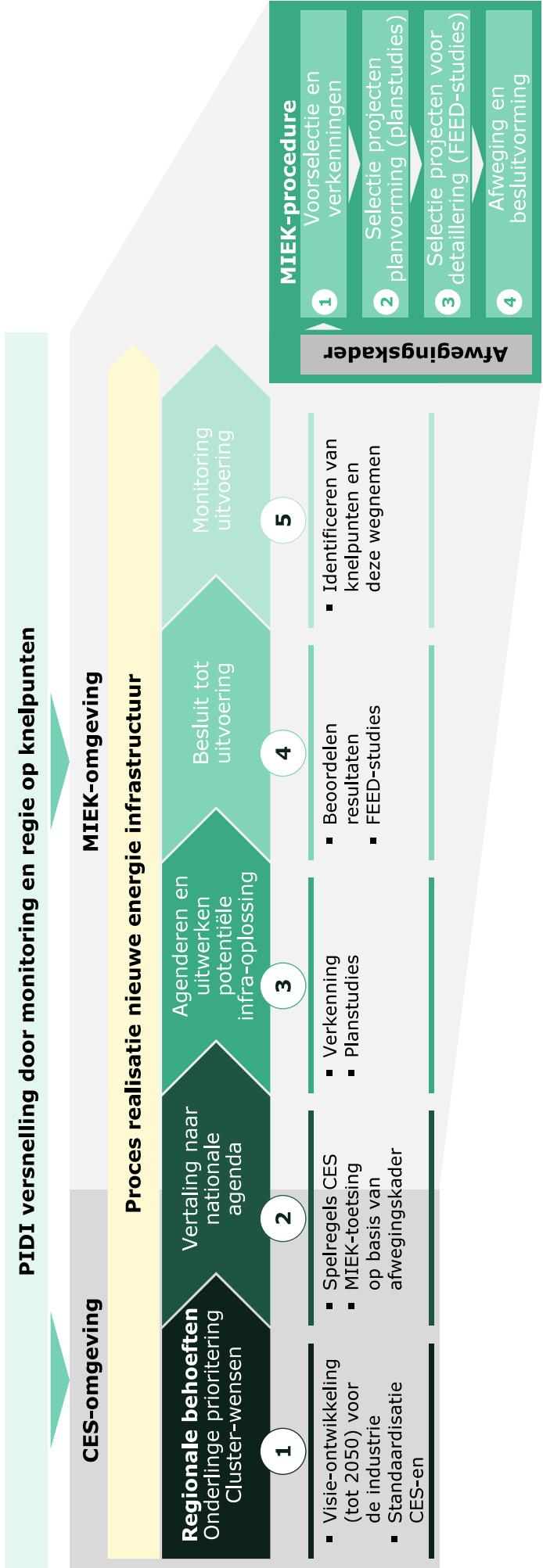
Infrastructuur als motor voor de transitie van klimaat en duurzame industrie in Nederland vraagt een aparte organisatie om deze versnelling een impuls te geven. Daarom wordt het Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie (PIDI) opgesteld, en stelt het Rijk een Programmadirectie in. De organisatie van het Nationaal Programma PIDI staat schematisch weergegeven op de vorige pagina. PIDI en Programmadirectie sluiten aan bij het Programma Energie Systeem (PES). Het ministerie van EZK werkt aan dit programma om de regie rond de energie- en klimaattafels te versterken.

De CES-en zijn de basis voor PIDI. Hieruit komen de versnellings-projecten voort. Het hart van de organisatie, de afdeling 'Projecten, versnellen en ondernemerschap' draagt zorg voor versnelling van projecten; daarbij gevoed door de afdeling 'Regie en kennis'. Zij organiseren het MIEK-proces, zorgen voor de monitoring en toetsing en gaan aan de slag met de vragen die voortkomen uit de CES-en en verkenningen. Het programma staat onder aansturing van de Stuurgroep. De onderliggende Programmaorganisatie krijgt een bemensing van het Rijk en de stakeholders op een 50-50-basis. De totale grootte van PIDI is naar verwachting 15-20 FTE, waarbij de 'projectenclub', een flexibele schil van projectleiders kent om snel nieuwe projecten te kunnen oppakken. PIDI kent een programmadirecteur om binnen het mandaat van de Stuurgroep zorg te dragen voor de uitvoering. Het Rijk stelt binnen de Programmadirectie een afdeling 'Integraliteit en Beleid' in die verantwoordelijk is voor het opstellen van de beleidsregels (afwegingskader) en het eigenaarschap heeft van (hoofdstuk Industrie van) het MIEK en de aan PIDI gekoppelde (financiële) instrumenten op Rijksniveau. De Programmadirectie participeert namens het Rijk in PIDI, en wordt aangestuurd door de DG Klimaat en Energie en DG Bedrijfsleven en Innovatie.

De leden van de Stuurgroep, onder leiding van DG EZK, hebben hierin zitting namens hun achterban. Zij hebben een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor het slagen van de PIDI-ambities. De Stuurgroep is verantwoordelijk voor de jaarlijkse planning, financiering en bemensing, goedkeuring geven aan startnotities voor projecten en het vaststellen van de resultaten en wegnemen van knelpunten die de voortgang beperken.

In het jaarlijkse Bestuurlijk Overleg MIEK komen de Stuurgroep en de eigenaren van de zes CES-en onder leiding van de minister van EZK bijeen om het MIEK vast te stellen en de voortgang te bespreken. Bij het eerste overleg stelt het Bestuurlijk Overleg de aanpak en criteria vast voor de methodiek van CES/MIEK en verkenningen.

Inrichting CES, MIEK, verkenningen en FEED-studies – Hoe faciliteert PIDI het proces van CES tot MIEK? (1/2)

Het proces van CES tot MIEK

PIDI zorgt voor versnelling van de realisatie van de infrastructuurplannen die de industrie nodig heeft om de klimaatdoelstellingen te behalen. PIDI zorgt hierin voor:

- het organiseren van een proces dat regionale energiebehoeften inventariseert;
- het ontwikkelen van een uniforme methodiek om de projecten die voortkomen uit de regionale behoeften, te beoordelen;
- het signaleren en agenderen van knelpunten die tot vertraging van besluitvorming en realisatie van projecten leiden, en het komen tot oplossingen;
- het faciliteren van besluitvorming rond de projecten van nationaal belang.

CES-clusters

De stakeholders van een cluster: industriële ondernemingen, netwerkbedrijven, energieproducenten en decentrale overheden stellen een CES op en actualiseren deze tweearlijks. Zij organiseren zelf hun organisatie en wijzen een eigenaar met mandaat aan die namens de stakeholders kan optreden. Het is belangrijk dat alle stakeholders de CES dragen (volgende pagina voor een overzicht van de clusters in NL).

Criteria voor de CES-en

De CES-en dienen vergelijkbaar te zijn naar criteria en proces. Gezien het verschil in aard van de clusters kan de vorm verschillen. Hoewel Cluster 6 geen eenduidige geografische afbakening kent, is het wel gewenst dat dit cluster ook een CES opstelt. Dit cluster krijgt een enigszins andere aanpak die recht doet aan de ambities van de onderliggende bedrijven en sectoren.

Inrichting CES, MIEK, verkenningen en FEED-studies – Hoe faciliteert PIDI het proces van CES tot MIEK? (2/2)

Criteria voor de CES-en (vervolg)

Iedere CES geeft helderheid over verwachte vraag en aanbod en de mogelijkheden van transport van H₂, CO₂, elektriciteit, warmte en grondstoffen voor de circulaire economie. De regionale stakeholders doen dit op zo'n manier dat de CES de infraknelpunten helder maakt en dat de stakeholders daarop besluiten kunnen nemen. Voorts geeft de CES helderheid aan de bijdrage voor de CO₂-vermindering, de ontwikkeling van de duurzame industrie, het verdienvermogen, de bijdrage aan de transitie in andere sectoren en de mogelijke bijdrage aan de stabiliteit van het energiesysteem als geheel. Ten slotte toest de CES de mogelijkheden voor vergunningen en ruimtelijke inpassing. Het is wenselijk aan te geven wat de (economische) gevolgen zijn voor het cluster, de regio en mogelijk zelfs nationaal, als de infrastructuur niet (tijdig) op orde wordt gebracht.

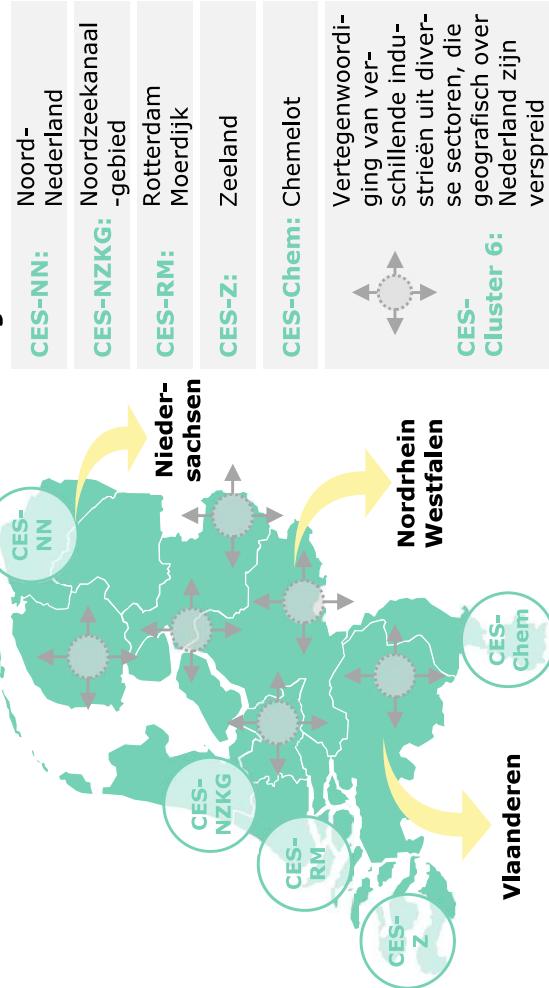
Op basis van deze analyse doet de CES voorstellen voor projecten van nationaal belang die de minister in het MIEK kan opnemen.

Beleidsregels

Bij besluitvorming over energie infrastructuur zullen vragen opdoemen waar het Rijk antwoord op zal moeten geven en die kleurend zullen zijn voor de CES-en en aansluitend het MIEK-proces met verkenningen. Onderstaand ter illustratie de vraagstukken die naar voren komen in de kabinettsreactie op het TIKI-rapport en in gesprekken en die vragen om beleidsregels. Deze beleidsregels gelden zo nodig voor alle sectoren. Voor de versneling kan de industrie daarbij dienen als 'pathfinder', waar het Rijk zicht houdt op de bredere en integrale kaders.

De aanpak van CES, MIEK en verkenningen wordt in samenspraak met stakeholders verder uitgewerkt en PIDI zal deze in een aparte handleiding uitbrengen. In bijlage 7.1 staat een meer beeldende uitleg van de beoogde processen omtrent CES, MIEK en verkenningen.

Legenda:

Vraagstukken kabinettsreactie op het TIKI-rapport en in gesprekken

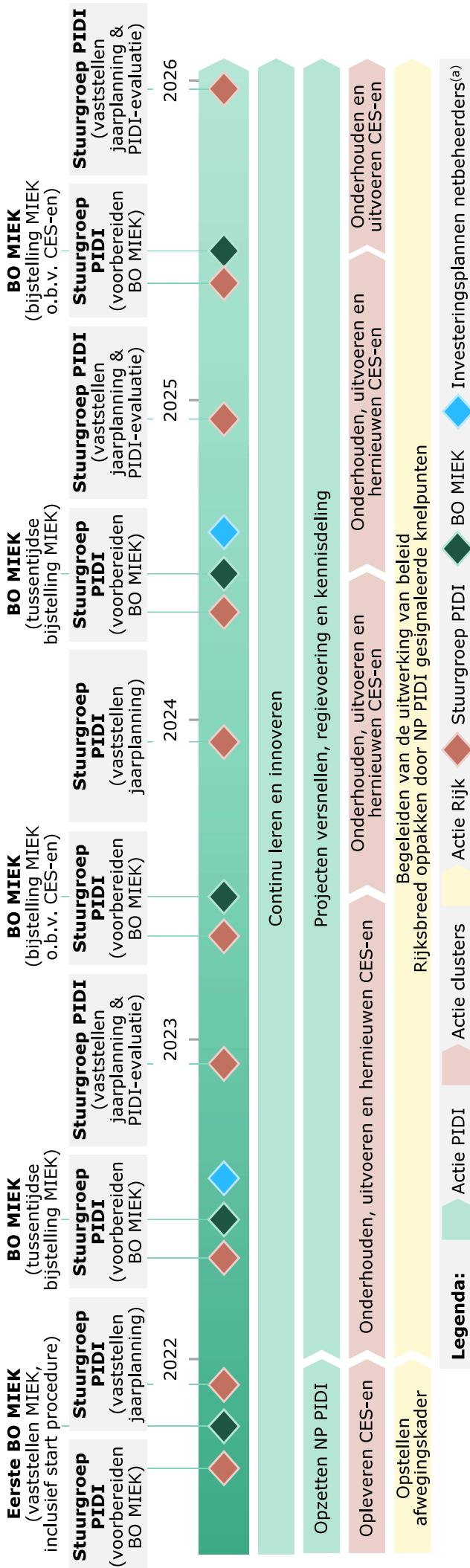
- Wat zijn **infravaagstukken** van nationaal belang?
- Hoeborgt PIDI de bestuurlijke afspraken **juridisch**?
- Welke **financiële instrumenten** kan PIDI benutten of vormgeven om eventueel additionele risico's te dragen en versnelling te realiseren?
- Hoe bevordert PIDI de **integrale afweging en prioritering** van voorstellen om te komen tot een energie hoofdinfrastruktuur en een efficiënt nationaal energiesysteem voor de sectoren industrie, gebouwde omgeving, landbouw, mobiliteit en energie?
- Hoe kan PIDI de benodigde **ruimte** goed benutten (die wordt vormgegeven in het Programma Energie Hoofdstructuur)?
- Hoe vertaalt PIDI de **industriebrief** door naar **sector-** en **clustervisies**?
- Wat wordt de rol van **staatsdeelnemingen** voor de niet-georganiseerde grondstoffen- en energiestromen, waarbij voldoende ruimte geboden blijft aan initiatieven uit de markt?
- Hoe ziet het **functionele net van hoofdinfrastruktuur** in 2050 eruit vanuit **Rijksperspectief**?
- Waterstof tenzij? Welke **systeemkeuzes** m.b.t. waterstof, elektriciteit en CO₂ moet het Rijk maken?

Hoe ziet de beoogde planning van NP PIDI (2021-2025) eruit?

Beoogde planning NP PIDI 2021-2025

De planning CES en MIEK sluit aan bij de begrotingscyclus van het Rijk en de planning van de netbeheerders die tweejaarlijks hun plannen opstellen.

Momenteel werken de clusters aan de eerste CES-en. In samenwerking met PIDI vindt aanscherping en verdere invulling plaats. De combinatie van **RVO**, **TNO** en **PBL** (als trekker) hebben aangeboden de stakeholders die werken aan het opzetten van de CES-en te adviseren en resultaten te spiegelen, en aan de Stuurgroep PIDI haar reflecties te rapporteren. Zij richten zich daarbij op de **doelmatigheid**, **compleetheid** en **robustheid** van de CES-en en kijken daarbij vanuit verschillers expertise naar de economische, klimatologische, infra-technische aspecten en resultaten, en de wijze waarop de CES-aanpak de versnelde besluitvorming helpt. Het eerste jaar is een experimenteer-

jaar, maar de intentie is om hier een structureel karakter aan te geven. In november 2021 vindt het eerste Bestuurlijk Overleg (BO) MIEK en daarmee de formele start van de MIEK-procedure, plaats. Hierbij zal het MIEK, op basis van de bestaande CES-en, worden vastgesteld.

Daarnaast vindt in juni het jaarlijkse BO MIEK plaats, waar gesproken wordt over de voortgang van de opgenomen projecten en actualisering van het MIEK. Zo wordt ook aangesloten bij de begrotingscyclus van het Rijk (voorbereiding Voorjaarsnota en Miljoenennota) om eventuele budgettaire knelpunten tijdig te agenderen. Tweejaarlijks vindt een update van de CES-en en plannen van de netbeheerders plaats. PIDI zal tweejaarlijks evalueren hoe de voortgang is. De twee eerste momenten zijn Q4 van 2022 en 2024.

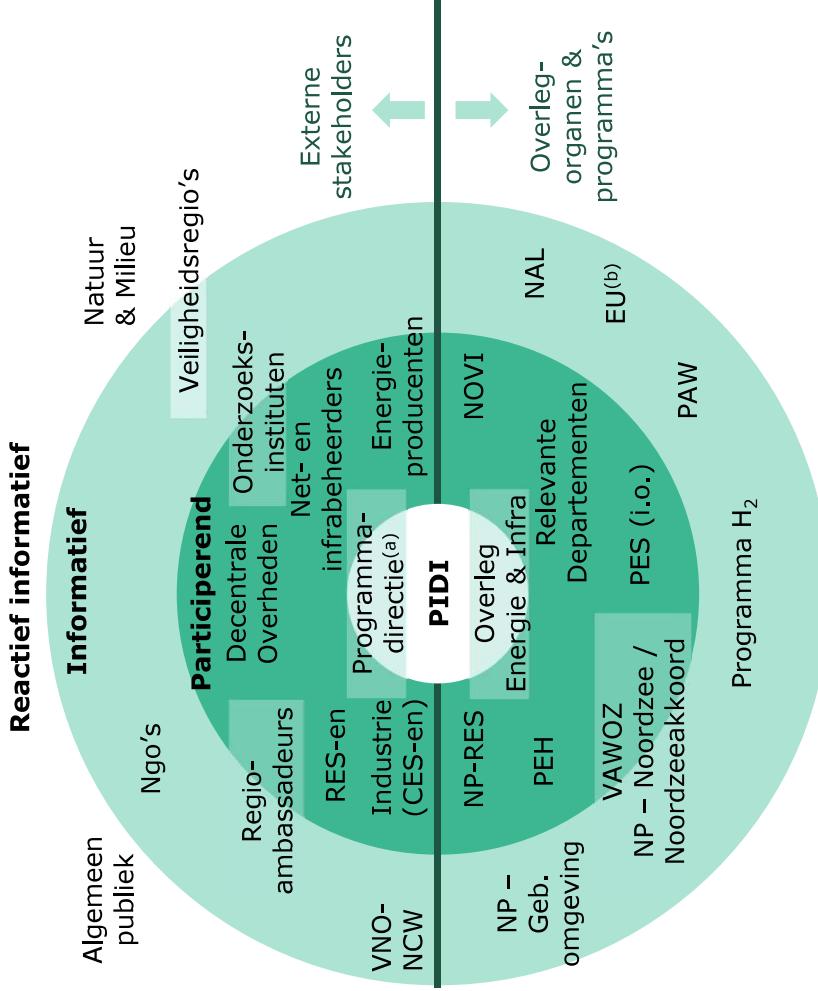
Notitie: (a) De clusters dienen te borgen dat de opgestelde CES-en hun weerslag zien in de tweejaarlijks investeringsplannen van de netbeheerders (die in het voorjaar ter consultatie, en in juli definitief worden gepresenteerd). De CES-en geven op deze manier richting het BO MIEK ook de aansluiting met de investeringsplannen van de netbeheerders weer.

Hoe werkt PIDI samen met andere programma's en stakeholders?

Samenhang verschillende trajecten

PIDI start in een rijk geschakeerd landschap van lopende trajecten, programma's en belangengroepen. Goed samenwerken en informeren is essentieel. PIDI zal gebruikmaken van trajecten waar stakeholders reeds verbonden zijn, om bestuurlijke drukte en overlap te voorkomen. Naast het voldoende draagvlak creëren met verschillende stakeholders, houdt iedere partij in principe daarbij zijn eigen (beleids)verantwoordelijkheid.

Reactief informatief

Samenhang verschillende trajecten

PIDI start in een rijk geschakeerd landschap van lopende trajecten, programma's en belangengroepen. Goed samenwerken en informeren is essentieel. PIDI zal gebruikmaken van trajecten waar stakeholders reeds verbonden zijn, om bestuurlijke drukte en overlap te voorkomen. Naast het voldoende draagvlak creëren met verschillende stakeholders, houdt iedere partij in principe daarbij zijn eigen (beleids)verantwoordelijkheid.

Enkele trajecten liggen heel dicht tegen PIDI aan en vragen actieve samenwerking. Dit zijn:

- **Programma Energie Hoofdstructuur (PEH)** dat zorg draagt voor de ruimtelijke inpassing en verbinding met het traject van **Ruimtelijke Ordening (NOVI)**. PIDI moet aangeven welke projecten van nationale betekenis ruimtelijk moeten worden ingepast.

Aanpalend voor de wind op zee zijn **Verkenning aanlanding wind op zee (VAWOZ)** en **Programma Noordzee** belangrijke actoren. PIDI zal deze trajecten meenemen in de aanpak.

II3050 geeft de **infrabehouders** een waardevolle verkenning voor hun bijdrage aan de CES-en. Daarnaast helpt het verkenningen te toetsen op hun robuustheid. De directe verbinding met II3050 loopt via PEH.

De **RES-organisatie**, die complementair aan PIDI werkt aan de energiesystemen met het accent op draagvlak, energiewinning en gebouwde omgeving. De gemeenschappelijke integrale benadering zal daarbij helpen. Met name in de CES-en moet de verbinding met de RES-en worden gezocht.

De uitvoering van het Klimaatakkoord vindt plaats langs de sectorale lijnen van de **uitvoeringsstafels**. Een aantal maatregelen en acties treft alle sectoren en vraagt daarom regie. Een **afwegingskader** en een **Programma Energie Systeem (PES)**, welke in voorbereiding zijn, gaan deze regie versterken.

In het **Koplopersoverleg** werken de industrieclusters samen om de klimatafspraken te realiseren. De CES-en zijn een verdieping op het vlak van infrastructuur van deze programma's

PIDI stelt een Plan van Aanpak op voor communicatie en stakeholdersmanagement. Belangrijk daarbij is dat alle stakeholders zich eigenaar voelen van het NP PIDI. Hierbij zal PIDI aandacht geven aan zaken als gevoel van urgente, draagvlak, omgaan met risico's en lerend vermogen dat nodig is om PIDI een succes te maken.

Hoe gaat PIDI om met financiën en mogelijke risico's?

Financiën en inzet

Het Rijk combineert de sterkerere regierol met inzet van geld en menskracht. Voor de periode 2021-2026 maakt het Rijk €65 miljoen vrij. Het grootste deel wordt ingezet voor de versnellingstrajecten van verkenningen, FEED-studies, pilots en knelpuntanalyses. Daarnaast heeft het kabinet de intentie uitgesproken te zoeken naar mogelijkheden om risico's te dekken die te maken hebben met versnelling en volloop.

Het programma zal bestaan uit 15-20 FTE. De Programmadirectie zal daarvoor circa de helft van de benodigde menskracht ter beschikking stellen. Beoogd wordt dat de andere stakeholders gezamenlijk zorg dragen voor de andere helft. Dit vraagt om helderheid vóór de zomer.

Risico's

Een programma als PIDI kent risico's. Er is vergaand en meerjarig commitment van alle betrokkenen nodig, zowel op het niveau van CES en MIEK als op het niveau van individuele projecten. Verveld investeren betekent soms investeren bij meer onzekerheid. Kunnen en willen de stakeholders die onzekerheden dragen? Kunnen financiële knelpunten worden opgelost? Is er voldoende draagvlak om de projectorganisatie adequaat te (blijven) voorzien van menskracht en middelen? PIDI zal dergelijke risico's snel moeten benoemen en met pragmatisme en met zicht op het gemeenschappelijke doel moeten oppakken.